

## جنگل‌های باستانی شمال؛ میراث فراموش شده

کیومرث سفیدی، دانشجوی دوره دکتری دانشگاه تهران

موقعیت ویژه جغرافیایی ایران و استقرار در کمربند بیابان‌زایی به همراه شرایط اقلیمی خشک، باعث فقر پوشش جنگلی شده به گونه‌ای که سطح بسیار کمی از کشور (۱/۸ درصد) پوشیده از جنگل است. آمار و ارقام، مساحت جنگل‌های ایران را بالغ بر ۱۲ میلیون هکتار برآورد می‌کند در حالی که عرصه جنگل‌های واقعی ایران حدود ۱/۸ میلیون هکتار واقع در دامنه شمالی البرز و بخشی از استان‌های شمالی است.

این جنگل‌ها به لحاظ تکامل گیاهی فوق‌العاده با ارزش و متعلق به دوران سوم زمین‌شناسی است. جنگل‌هایی که در دوره‌های یخچالی از آسیب‌های یخبندان‌ها در امان مانده منبع با ارزشی از فلور گیاهی دوران سوم زمین‌شناسی را در خود جای داده است. از این رو جنگل‌های شمالی ایران با توجه به مهاجرت گونه‌ای گیاهی از شمال کشور به اروپا مادر جنگل‌های اروپا محسوب شده و در جرگه جنگل‌های باستانی جای دارد. میراث گران‌بهایی که ارزش حیاتی آن فراتر از مرزهای سیاسی، برای جهان شناخته شده است. اکوسیستم‌های منحصر به فرد موجود در جنگل‌های شمال، زمانی ارزش واقعی خود را نشان می‌دهد که نمونه‌های مشابه آن در اروپا در قرون ۱۸ و ۱۹ تغییر شکل یافته و به صورت جنگل‌های مصنوعی در آمده و ارزش‌های اکولوژیک خود را از دست داده است و تنها در بخش محدودی از شرق اروپا جنگل‌هایی شبیه به آنچه که در شمال ایران داریم به چشم می‌خورد. جنگل‌های باستانی شمال ایران در حالی قدمت چند میلیون ساله دارند که بکرترین جنگل‌های اروپا تنها ۲ یا ۳ هزار سال قدمت دارند. اگر روند تخریب فعلی جنگل‌های شمال کاهش یابد آیندگان پی به شاهکار خلقت در جنگل‌های شمال ایران خواهند برد. قرار گرفتن این جنگل‌ها در محدوده مرزهای جغرافیایی کشور موهبتی الهی است که درک آن نیاز به بینش عمیق نسبت به جهان پیرامون دارد.

عکس: عباس جعفری، جاده الیت، جنگل‌های مازندران

